14/07/2021

«Οι Τουρκοκρατίες δεν φεύγουν με ευχολόγια ούτε και με επαναστάσεις της πολυθρόνας»

Εκκλησία της Κύπρου / Ι.Μ. Πάφου

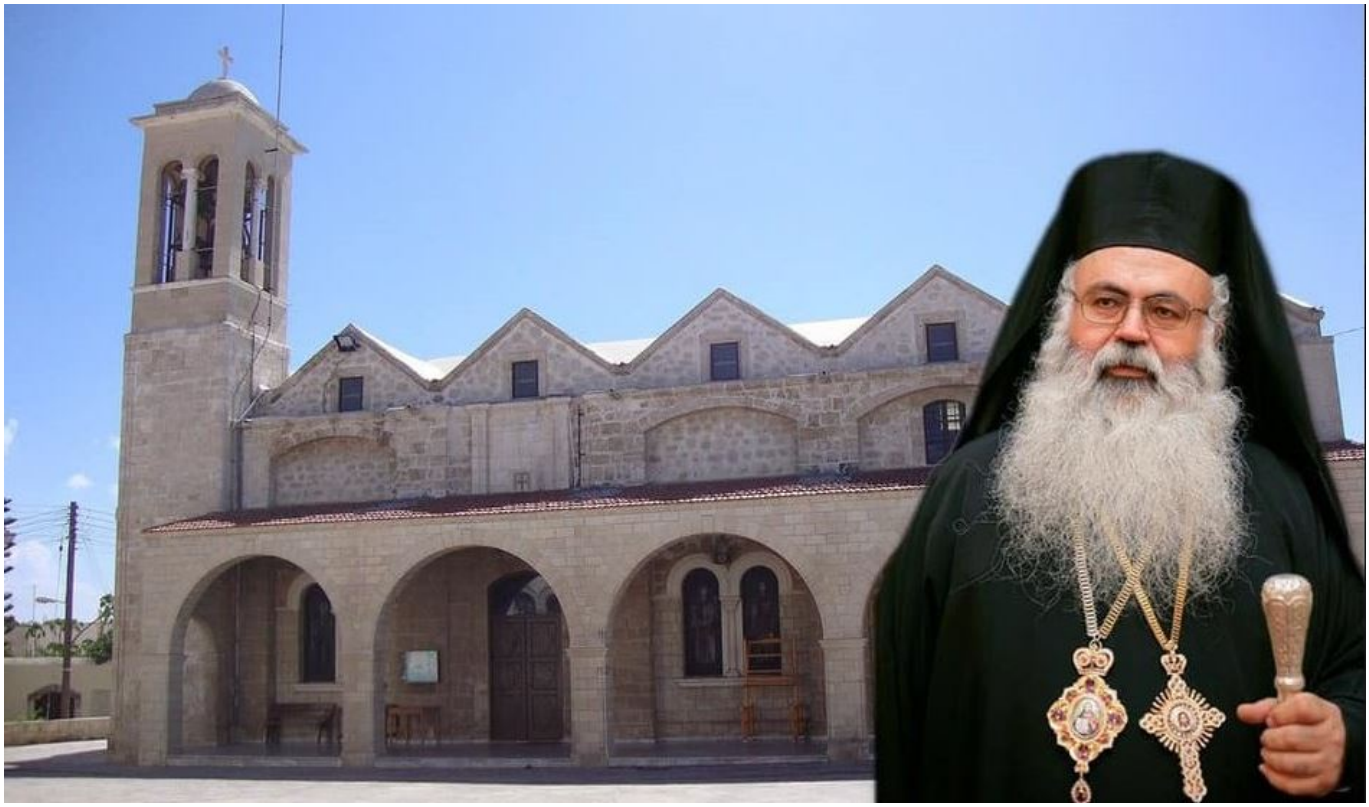

Επιμνημόσυνος λόγος του Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Πάφου κ. Γεωργίου για τους φονευθέντες στο **Πραξικόπημα** της **15ης Ιουλίου 1974** στην **Κύπρο.**

Καθεδρικός Ναός Αγ. Θεοδώρου Πάφου, 11/07/2021

- Του Μητροπολίτου Πάφου Γεωργίου

Στην Ιστορία των λαών, εκτός από τις αναρίθμητες πράξεις καθημερινότητας, υπάρχουν και κλέη και πάθη· γεγονότα άξια να μνημονεύονται με σεμνή έξαρση, κι άλλα, με γνώμονα τη διδαχή από τα λάθη ή τις εσφαλμένες εκτιμήσεις. Υπάρχουν όμως στην Ιστορία των λαών και πράξεις που προσδιορίζονται με τη λέξη «άγος» που σημαίνει μίασμα, βδέλυγμα, ανοσιούργημα. Πράξη που θα ήθελε ο καθένας να διαγράψει από τη μνήμη του· να ευχόταν να μη είχε γίνει. Στην Ιστορία του Κυπριακού Ελληνισμού με τον χαρακτηρισμό αυτό θα παραμείνει για πάντα το επάρατο πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου 1974.

Πέρασαν 47 χρόνια από τότε, μισός σχεδόν αιώνας. Η στιγμή να διαγραφεί η γενιά που έζησε τα γεγονότα εκείνα από τους καταλόγους των ζώντων πλησιάζει, αλλά οι συνέπειες του πραξικοπήματος, με πρώτη την πληγή της τουρκικής κατοχής, μένουν πάντα ζωντανές και εφιαλτικές. Πραξικόπημα και τουρκική εισβολή γκρέμισαν χωριά, σπίτια, ελπίδες, πόθους, όνειρα, την ίδια την πατρίδα. Τα οράματα για ένα ευτυχές μέλλον έγιναν εφιάλτες· τάφηκαν πεποιθήσεις, σβήστηκαν προοπτικές.

Μια γενιά που γνώρισε την αποθέωση του έπους του ΄55, κατέληξε στην έσχατη έκπτωση της αυτοκαταστροφής! Κι οι ματωμένες ανταύγειες από τις φωτιές του Προεδρικού και της Αρχιεπισκοπής, υπενθυμίζουν, μέχρι σήμερα, με το τραγικό φως τους, το χρέος για επανόρθωση όσων προκάλεσε η αφροσύνη των ολίγων.

Σκέφτομαι πως θα’ ταν ανεπαίσθητη η ζημιά και θα είχε από πολλούς ήδη ξεχασθεί, αν η αφροσύνη εκείνων των ολίγων, που πριν 47 χρόνια διενήργησαν το προδοτικό πραξικόπημα, εξαντλείτο στην αδικία απέναντι σε έναν, καταξιωμένο, έστω, και καθόλα σεβάσμιο πρόσωπο, τον Εθνάρχη Μακάριο, και σε κάποιο οικονομικό κόστος για την ανοικοδόμηση των καταστραφέντων. Τέτοια συμβαίνουν και σ’άλλους λαούς. Στον Ελληνισμό, όμως, που κυκλώνεται από στίφη βαρβάρων, τα οποία τον απειλούν με την αριθμητική και οπλική υπεροχή τους, και που η επίζηλη γεωγραφική θέση του απαιτεί συνεχή εθνική επαγρύπνηση, κάθε αφροσύνη πληρώνεται με εξαιρετικά μεγάλο τίμημα. Με εκποίηση των ιερών και των οσίων μας. Αν δεν υπήρχε η Τουρκία, κι αν δεν εποφθαλμιούσε τα εδάφη μας, το πραξικόπημα θα ήταν μια αδικία· θα σηματοδοτούσε μια φιλοδοξία κάποιων· θα’ ταν ένας παραλογισμός. Δεν θα ήταν μια εθνική καταστροφή, ένας όλεθρος. Θα ήταν ένα ανοσιούργημα, όχι όμως αφορμή για εθνικό εξευτελισμό.

Σαρανταεπτά χρόνια από τότε, στη σημερινή θλιβερή επέτειο, είναι ανάγκη, να αναζητήσουμε, όσο μπορούμε, τα αίτια που οδήγησαν στο απονενοημένο διάβημα του πραξικοπήματος, αλλά και να εξάρουμε τον ηρωισμό αυτών που αντιστάθηκαν στην προδοσία, αυτών που έδωσαν τη ζωή τους προασπιζόμενοι τη Δημοκρατία και τον Εθνάρχη Μακάριο και τους οποίους μνημονεύουμε σήμερα, βγάζοντας τα αναγκαία συμπεράσματα για το μέλλον. Είναι υποχρέωσή μας προς τους νεότερους που δεν έζησαν τα γεγονότα.

Ο απελευθερωτικός μας αγώνας, όλοι το γνωρίζουμε, έγινε για την ένωση με την Ελλάδα. Δεν μπόρεσε, όμως, να υλοποιήσει πλήρως τον στόχο του. Συμβιβαστήκαμε, κατ’ ανάγκην, με μιαν ελλειμματική ανεξαρτησία με πολλά τα σπέρματα της διαίρεσης της Αγγλικής δολιότητας. Ο αγώνας εκείνος, ωστόσο, τερμάτισε την αποικιοκρατία. Κι άφησε ανοικτή την προοπτική της μελλοντικής

βελτίωσης της ελευθερίας που επιτεύχθηκε.

Δεν μπορέσαμε, δυστυχώς, να ανταποκριθούμε στις απαιτήσεις ούτε της Ιστορίας, ούτε της στοιχειώδους λογικής. Ενώ ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος, από τη θέση του εκλελεγμένου Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, προσπαθούσε να αντιμετωπίσει τις δολοπλοκίες των Άγγλων και τις επεκτατικές, επεμβατικές βλέψεις της Τουρκίας που είχε, εν τω μεταξύ, παρακινήσει τους Τουρκοκυπρίους σε ανταρσία, μια μικρή μειοψηφία Ελλήνων της Κύπρου, στράφηκε εναντίον του.

Το σύνθημα της Ένωσης της Κύπρου με την μητέρα Ελλάδα, μαγνήτιζε πολλούς και τότε και σήμερα. Η αποδοχή της λύσης της ανεξαρτησίας, από τον Μακάριο, ήταν αποτέλεσμα αδήριτης ανάγκης. Οι Άγγλοι απειλούσαν με διχοτόμηση την Κύπρο κι η Τουρκία καραδοκούσε από τότε, αφού η Αγγλική πονηρία την ενέπλεξε στο θέμα, για πλήρη κατάληψη της Κύπρου.

Θα’ πρεπε να επικρατήσει η λογική. Κι αυτή τη λογική χρησιμοποιούσε ο Μακάριος. Μέσα από τις παγίδες, με πολλή δεξιοτεχνία προσπαθούσε να πετύχει τον μόνιμο στόχο της Ένωσης. Η μικρή αυτή μειοψηφία δεν μπορούσε να κατανοήσει τις δυσκολίες. Κι έγινε θύμα των εχθρών της Κύπρου, υπηρετώντας τα καταχθόνια σχέδιά τους. Καταστροφική υπήρξε η συγκυρία της επιβολής της ξενοκίνητης δικτατορίας στην Ελλάδα το 1967. Το Εθνικό κέντρο εκπροσωπούσε, τότε, μια ομάδα παρανοϊκών και ταυτόχρονα αδίστακτων δικτατόρων που οργάνωσε μιαν άρτια μηχανή παραπληροφόρησης και υπόσκαψης του Μακαρίου στην Εθνική Φρουρά, στα σχολεία, στα σωματεία, ακόμα και στην Εκκλησία, οδηγώντας σε αδελφοκτόνο σπαραγμό.

Αυτοί, όσο λίγοι κι αν ήσαν, και που είτε ξεγελάστηκαν από εύηχα συνθήματα, είτε εξαγοράστηκαν από ξένους, δρούσαν, στο σκότος και υπόσκαψαν συστηματικά τα θεμέλια του Κυπριακού Κράτους. Ανατινάξεις αστυνομικών σταθμών, δολοφονίες αντιφρονούντων, συχνές απόπειρες εναντίον του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, γίνονταν εν ονόματι της Ένωσης. Οι θλιβεροί αυτοί νυχτοβάτες αποδείχτηκαν, κατά τα προφητικά λόγια του Μακαρίου, «οι νεκροθάπτες της Ενώσεως».

Παρά τις ξεκάθαρες προειδοποιήσεις του Προέδρου Μακαρίου ότι η Τουρκία καραδοκούσε κι ότι θα θρηνούσαμε επί ερειπίων, το κακό δεν απεφεύχθη. Και μετρούμε σήμερα 47 ολόκληρα χρόνια από τότε. Προσπάθησαν τα ξενοκίνητα μίσθαρνα της Χούντας να δολοφονήσουν τον Μακάριο όχι για κανένα άλλο λόγο, αλλά γιατί ήθελε να εξασφαλίσει και να κατοχυρώσει συνθήκες ελευθερίας για τον λαό του, να τον προστατέψει από την βουλιμία της Τουρκίας, που αναζητούσε αφορμή και περίμενε κάποιο ολίσθημά μας για να επέμβει, «να θύση και να απολέση», να Τουρκοποιήσει την Κύπρο.

Πυρπόλησαν με μανία το Προεδρικό μέγαρο με την ελπίδα πως θα τον είχαν θάψει κάτω από τα χαλάσματα, γιατί οιακοστροφούσε το πλοιάριο της Κυπριακής Δημοκρατίας, μέσα στον παγκόσμιο κλύδωνα, με πολλή δεξιοτεχνία, ανάμεσα στη Σκύλλα των Δυτικών και τη Χάρυβδη των Ανατολικών συμφερόντων. Θέλησαν να τον δολοφονήσουν γιατί, για να χρησιμοποιήσω και τον λόγο του Ευαγγελίου, «βαρύς ην αυτοίς και βλεπόμενος». Δεν άντεχαν την καθαρότητα του βίου του, το ανιδιοτελές των προσπαθειών του, την αγνότητα του πατριωτισμού του. «Ηναντιούτο τοις έργοις αυτών. Εγένετο εις έλεγχον εννοιών αυτών». Γιατί πράγματι ήτο «ανόμοιος τοις άλλοις ο βίος αυτού και εξηλλαγμέναι αι τρίβοι αυτού».

Το μόνο παρήγορο σ’αυτή την κατάσταση είναι το γεγονός πως στην Πάφο, την πόλη και την επαρχία μας, δεν παρουσιάστηκε, τότε, νάρκωση ψυχής. Κι ήταν η Πάφος που ανέτρεψε τα σχέδια της Χούντας και των οργάνων της στην Κύπρο. Αυτή διέσωσε τον Μακάριο και τον φυγάδευσε στο εξωτερικό για να προασπιστεί απ’ εκεί τα συμφέροντα της Κύπρου. Να σώσει ό,τι μπορούσε να διασωθεί. Να διατηρήσει την ελπίδα της απελευθέρωσης.

Αν η Πάφος έπεφτε αμέσως στα χέρια των πραξικοπηματιών, όπως όλες οι άλλες επαρχίες, δεν θα παρείχετο η ευχέρεια στον Μακάριο να σωθεί. Κι αν ο Μακάριος πέθαινε, θα καταλυόταν αμέσως η Κυπριακή Δημοκρατία, κι η άμεση Τουρκοποίηση της Κύπρου δύσκολα θα αποφευγόταν.

Τιμή, λοιπόν, και δόξα στους ηρωικούς νεκρούς της αντίστασης. Δεν κλήθηκαν σε μιαν αναγκαστική επιστράτευση. Αυτοπροαιρέτως πρόσφεραν τους εαυτούς τους θυσία για τη δημοκρατία και τη διάσωση του Εθνάρχη. Τα ηρωικά παιδιά της Πάφου, μάλιστα, παρά τον μεγάλο κίνδυνο που είχε το εγχείρημά τους, έτρεξαν και στη Λεμεσό για να εμποδίσουν την επικράτηση του πραξικοπήματος και εκεί. Το να έχεις άγνοια κινδύνου δεν σε καθιστά γενναίο· σου δίνει τον τίτλο του επιπόλαιου. Οι ήρωες που τιμούμε, όμως, δεν είχαν άγνοια του κινδύνου. Ήταν άνθρωποι, που παρά την απόλυτη συναίσθηση του κινδύνου που διέτρεχαν, επέλεξαν να

αγωνιστούν για τη δημοκρατία και τον Μακάριο. Τους τιμούμε για την μεγάλη προσφορά τους. Αλλά και τους μακαρίζουμε για δυο κυρίως λόγους: Αξιώθηκαν της αθανασίας, υπερασπιζόμενοι αξίες και ιδανικά. Θα'ναι για μας, διαχρονικά, το μέτρον της ανθρωπιάς, το πρότυπο της αρετής, το εκμαγείο της Δημοκρατίας. Μα τους μακαρίζουμε και για έναν άλλο λόγο. Έφυγαν με την ελπίδα ότι θα ανέκοπταν την προδοσία. Δεν είδαν το σημερινό κατάντημά μας. Το άνοιγμα των πυλών της Κύπρου στον εχθρό. Την κατάκτηση του 37% του εδάφους μας, την προσφυγοποίηση του 40% του λαού μας, τον κίνδυνο εκτουρκισμού ολόκληρης της Κύπρου. Και προπάντων δεν είδαν την ηθική και εθνική πώρωσή μας. Την πώρωση που φτάνει μέχρι τη δικαιολόγηση της Τουρκίας και την απαλλαγή της από την ενοχή της εισβολής και κατοχής βοηθώντας την, έτσι, να ολοκληρώσει το ανόσιο έργο της.

Οι συναγωνιστές τους, που επέζησαν του πραξικοπήματος, και τους οποίους τιμούμε, εξίσου, για την προσφορά και τον ηρωισμό τους, δεν είχαν αυτή την τύχη. Έζησαν την φρίκη της εισβολής. Παρακολουθούν, με αγωνία, την Τουρκία να υλοποιεί τους στόχους της. Πνίγονται στο παράπονο για την αδικία. Διερωτώνται αν αποδείχτηκαν μάταιες οι θυσίες των συναγωνιστών τους.

Τιμώντας σήμερα τους ηρωικούς νεκρούς της Δημοκρατίας και της αντίστασής στο πραξικόπημα, δεν έχουμε το δικαίωμα να σταματούμε στους θρήνους, να εξαντλούμαστε στην αναπόληση. Σε μέρες όπως η σημερινή, έχουμε χρέος να προβαίνουμε, όχι με θλίψη και απόγνωση, αλλά με ελπίδα και πίστη στο δίκαιο και στο μέλλον, σε ανασύνταξη δυνάμεων και να αναζητούμε ερείσματα του αγώνα.

Αμέσως μετά την Τουρκική εισβολή, κηρύσσοντας ουσιαστικά τον μακροχρόνιο αγώνα, δήλωνε ο Μακάριος πως οι συνεχείς υποχωρήσεις υποθηκεύουν το μέλλον κι η ενδοτικότητα οδηγεί στην υποτέλεια και στην παρακμή.

Σ' όσους επείγονταν για λύση και αδιαφορούσαν για το περιεχόμενό της έλεγε: «... Η μόνη προσφερομένη σύντομος λύσις είναι η αναγνώρισις και αποδοχή της ντε φάκτο καταστάσεως. Ποία όμως η ωφέλεια εκ της τοιαύτης συντομίας; Μήπως διά να αποφευχθή η Τουρκοποίησις των κατεχομένων εδαφών μας; Αλλά θα γίνη τότε τη συγκαταθέσει μας και διά της υπογραφής μας. Μήπως διά να αισθανώμεθα ασφαλείς εις το υπόλοιπον τμήμα της νήσου; Πιστεύω, αντιθέτως, ότι η νομιμοποίησις των τετελεσμένων γεγονότων θα διεγείρη την Τουρκικήν βουλιμίαν και θα ενθαρρύνη τα επεκτατικά σχέδια της Τουρκίας εις την Κύπρον...»

Προφητικά τα λόγια του Μακάριου. Σιγά – σιγά προσεγγίσαμε τις θέσεις των Τούρκων, χωρίς κανένα αποτέλεσμα. Οι Τούρκοι προβάλλουν συνεχώς νέες αξιώσεις. Και στον ορίζοντα πλανάται τώρα ο κίνδυνος της Τουρκοποίησης ολόκληρης της Κύπρου.

Είναι ξεκάθαρο, κι αυτό διεμήνυε συνεχώς ο Μακάριος, ότι ένας αγώνας απελευθέρωσης δεν διεξάγεται με συνεχείς υποχωρήσεις ούτε και με θωπείες προς τον κατακτητή. Η αγωνιώδης κραυγή του Μακαρίου, που αντηχεί ακόμα στ' αυτιά όλων μας ότι «δεν θα ξεγράψουμε πατρίδες και δικαιώματα», ήταν το απόσταγμα μιας κοσμοθεωρίας αλλά συγχρόνως και το επιστέγασμα μιας ζωής αγώνων.

Οι υποχωρήσεις φτάνουν κάποτε σ' ένα σημείο που αν το υπερβούμε, ναρκοθετούμε το εθνικό μας μέλλον. Ο Μακάριος δήλωνε κατηγορηματικά πως δεν υπάρχουν περιθώρια άλλων υποχωρήσεων. Ο Θουκυδίδης από την αρχαιότητα υποδεικνύει ότι ο ισχυρός ζητά να επιβάλει ότι του επιτρέπει η ισχύς του. Δεν θα πρέπει εμείς να νομιμοποιήσουμε με την υποχώρησή μας αυτή την θέλησή του.

Σήμερα δυστυχώς, παρουσιάζεται μια σοβαρή κάμψη στην αγωνιστικότητα του Κυπριακού Ελληνισμού και στην αντίστασή του κατά των Τούρκων εισβολέων. Τα 47 χρόνια που πέρασαν από τότε έδρασαν για πολλούς ως ναρκωτικό της εθνικής συνείδησης.

Οι Τουρκοκρατίες, όμως, δεν φεύγουν με ευχολόγια ούτε και με επαναστάσεις της πολυθρόνας. «Ουδείς καθεύδων τρόπαιον έστησε», μας διδάσκει ο Μ. Βασίλειος. Είναι ανάγκη να ανανήψουμε αμέσως από τον λήθαργο, να κινητοποιήσουμε και να ευαισθητοποιήσουμε και τη νέα γενιά για τους κινδύνους που επικρέμανται στην πατρίδα μας.

Η Τουρκία μένει αμετακίνητη στον πάγιο τελικό στόχο της. Την πλήρη κατάληψη και τουρκοποίηση της Κύπρου. Με τον συνεχιζόμενο βάρβαρο εποικισμό που εντείνει η Τουρκία και το κύμα των λαθρομεταναστών που ενθαρρύνει, γίναμε, ήδη, μειονότητα στη γη τούτη των πατέρων μας.

Λέγεται χαρακτηριστικά ότι «το της πόλεως ήθος ομοιούται τοις άρχουσιν». Οι πολίτες θα αποκτήσουν αγωνιστικό φρόνημα αν έχουν την κατάλληλη ηγεσία που θα τους καθοδηγήσει. Η πολιτική ηγεσία θα πρέπει να αρθεί στο ύψος των περιστάσεων. Θα πρέπει να ξεφύγει από τη μικροπολιτική της καθημερινότητας, τα σκάνδαλα και τη διαφθορά. Δεν απαλλάσσω της ευθύνης ούτε την Εκκλησία. Η πατρίδα χάνεται. Το ποίμνιο χάνει τον προσανατολισμό του. Θα πρέπει χωρίς να εγκαταλείπουμε τη θρησκευτική διαπαιδαγώγηση να στραφούμε και στην εθνική καθοδήγησή του λαού.

Όλοι μαζί, Κυβέρνηση, πολιτική ηγεσία, Εκκλησία, Εθνικό Κέντρο πρέπει να δράσουμε αμέσως για να ανακόψουμε αυτή την κατάσταση. Δεν υπάρχουν χρονικά περιθώρια καθυστερήσεων. Χρειάζεται αλλαγή στον τρόπο αντιμετώπισης του προβλήματός μας. Το πρόβλημά μας, δεν συνίσταται σε διαφορά Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Είναι πρόβλημα εισβολής και κατοχής. Ο δρόμος που ακολουθούμε φάνηκε ξεκάθαρα πως δεν οδηγεί σε λύση. Οδηγεί σε αφανισμό.

Χρειάζεται, επαναλαμβάνω, να υιοθετήσουμε μια γραμμή αγώνα για ελευθερία που επιβάλλει τόσο η δικαιοσύνη και οι αρχές της Ενωμένης Ευρώπης, όσο και η εθνική μας καταγωγή και οι υποθήκες του Μακαρίου. Μια γραμμή που προϋποθέτει απόλυτο συντονισμό Ελλάδας-Κύπρου, αμυντική θωράκιση και εμμονή στα ανθρώπινα δικαιώματα που προβάλλει η Ενωμένη Ευρώπη. Έτσι θα δικαιώσουμε και τους προγόνους μας και τον Εθνάρχη Μακάριο, αλλά και όλους τους προασπιστές της Δημοκρατίας και της νομιμότητας που πριν 47 χρόνια έδωσαν τη ζωή τους για μιαν πατρίδα ελεύθερη και ένα μέλλον ελπιδοφόρο.

Αιωνία τους η μνήμη!